



SVET ZA VARSTVO OKOLJA REPUBLIKE SLOVENIJE

Slovenska cesta 56, 1000 Ljubljana
Telefon : 01 430 60 70, Fax : 01 430 60 75

Ljubljana, 3. 11. 2009

Svet za varstvo okolja Republike Slovenije je na 50. seji 7. julija 2009 obravnaval temo

NEKATERA ONESNAŽENA OBMOČJA V SLOVENIJI IN ZDRAVJE LJUDI.

Na podlagi prispevkov strokovnjakinj in strokovnjakov dr. Darija Krajčiča (Ministrstvo za okolje in prostor), dr. Silva Žlebirja (Agencija Republike Slovenije za okolje), dr. Ivana Eržena (Ministrstvo za zdravje), mag. Marka Zupana (Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani), prof. dr. Viktorja Grilca (Kemijski inštitut Ljubljana), prof. dr. Franca Batiča (Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani), prof. dr. Helene Grčman (Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani), prof. dr. Milene Horvat (Institut Jožef Stefan), prof. dr. Draga Kosa (Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani) in Ane Matoz Ravnik, univ. dipl. prav. (Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC) je bila predstavljena stopnja onesnaženosti tal, zraka in vegetacije v Mežiški dolini, Celju in Zasavju. Namen obravnave je bil najti nekatere možne rešitve in ukrepe za zmanjšanje vpliva škodljivih snovi v okolju na zdravje tamkajšnjih prebivalcev.

Na podlagi prispevkov in razprave, v kateri so sodelovali predsednica Odbora za okolje in prostor Državnega zbora, poslanci, predstavniki Ministrstva za okolje in prostor ter Ministrstva za zdravje, predstavniki Zveze ekoloških gibanj Slovenije, Zveze društev za varstvo okolja v Sloveniji, Civilne iniciative Celje, Civilne iniciative Brezje-Proseniško in Zavoda za zdravstveno varstvo Ravne na Koroškem, je Svet za varstvo okolja Republike Slovenije sprejel naslednje

UGOTOVITVE, STALIŠČA IN PREDLOGE:

1. UGOTOVITVE:

1.1

Obravnavana tri območja so bila v preteklem stoletju in so delno še danes pomembna rudarska in industrijska središča v Sloveniji. Več desetletna, odnosno v primeru Mežiške doline stoletna, rudarska in industrijska dejavnost je pustila usodno degradacijo okolja in posledice za zdravje generacij tam živečih prebivalcev.

1.2

Rezultati občasnih in sistemskih analiz tal, ozračja, naravnega okolja in zdravja prebivalcev pričajo o drastičnih posledicah proizvodnje in rudarjenja predvsem na zdravju prebivalcev. Odločitev o sistemskem pristopu k izboljšanju okolja in varovanju zdravja je na nacionalni ravni sprejeta pred časom zgolj za Mežiško dolino, čeravno na posvetu poimensko obravnavani primeri območij niso osamljeni. Posledice prekomernega onesnaževanja naravnega in urbanega okolja so prisotne predvsem v

industrijsko in rudarsko tradicionalnih središčih, v mestih in naseljih, v katerih pa doslej še niso bile opravljene potrebne sistematične raziskave okolja in predvsem zdravja prebivalstva.

1.3

Iz predstavitev rezultatov analiz posameznih udeležencev seje, predstavnikov znanstveno raziskovalnih ustanov, prizadetih območij in nevladnih organizacij izhaja potreba po opredelitvi še drugih degradiranih in zdravju nevarnih območij, izvedbi raziskav in analiz, na osnovi katerih bo potrebna priprava politik in ukrepov za njihovo sanacijo, zdravljenje in varovanje zdravja prizadetih prebivalcev.

2. STALIŠČA:

2.1

Svet za varstvo okolja Republike Slovenije meni, da je okolje in zdravje njenih prebivalcev prednostnega pomena za Slovenijo. Zato ga je potrebno varovati pred nadaljnjim onesnaževanjem, preprečiti in omejiti nevarne emisije iz rudarjenja, proizvodnje, prometa in kmetijstva, onesnažena območja pa sanirati in v največji možni meri zmanjšati vpliv škodljivih snovi na zdravje prebivalcev in drugih živih bitij. Za realizacijo tega je potrebna ustrezna politična podpora in zagotovitev potrebnih finančnih virov, ki so jih dolžni zagotoviti povzročitelji onesnaženja (obremenitve) ter država in občine v primerih, ko povzročitelja ni možno opredeliti.

2.2

Le pri relativno majhnem številu primerov je možno ugotoviti dejanskega povzročitelja okoljske obremenitve, ki bi ga lahko zadožili za kritje stroškov sanacije povzročene onesnaženja. Vztrajati in izvajati je potrebno načelo, da morajo industrijski proizvajalci prevzeti odgovornost za varovanje okolja pri proizvodnji in uporabi svojih proizvodov do konca njihovega življenjskega ciklusa, vključno s predelavo in ponovno uporabo ali njihovo varno odstranitvijo.

2.3

Organizacijske in strokovne rešitve za obstoječe probleme obremenjevanja okolja ter za prepoznavanje okoljskih problemov, ki jih še ne poznamo, niso zadovoljive. Pregledati je potrebno vse doslej zbrane izsledke o vplivu obremenjevanja okolja na zdravje prebivalcev in proučiti možna preventivna ravnanja v prihodnosti.

2.4

Na ogroženih območjih je potrebno izvajati ukrepe za zmanjšanje onesnaženja zraka s prašnimi delci in sanirati onesnažene javne površine, zelenice, vrtove, predvsem pa otroška igrišča. Odvisno od stopnje onesnaženosti, namena in rabe zemljišča je smiselno izvajati tudi ekoremediacijo tal.

2.5

Pomembno je ozaveščanje in obveščanje prebivalstva o okoljskih problemih na objektivni način. Razumna informacija je za prebivalstvo pomembnejša kot visoko strokovna. Potrebno je vzpostaviti tudi ustrezno komunikacijo med stroko, javnostjo in politiko.

2.6

Ponovno je potrebno preveriti pogoje, ki jih morajo izpolnjevati nevladne organizacije za pridobitev statusa, da na področju varstva okolja delujejo v javnem interesu.

3. PREDLOGI:

3.1

Vlada naj zagotovi učinkovitejše organizacijske, strokovne in finančne rešitve za reševanje znanih okoljskih problemov in prepoznavanje prikritih problemov obremenjevanja okolja.

3.2

Na podlagi 24. člena Zakona o varstvu okolja je potrebno poleg Mežiške doline določiti programe ukrepov za sanacijo tudi drugih starih okoljskih bremen v Sloveniji, določiti prioritete za sanacijo ter zagotoviti sredstva za njeno izvajanje. Pri tem je potrebno zagotoviti tako medresorsko sodelovanje kot sodelovanje lokalnih skupnosti in gospodarstva. Osnova za odločanje mora biti strokovna ocena stanja in ustrezen program.

3.3

V prostorskih aktih občin je potrebno opredeliti območja sanacije zdravju nevarnih površin.

3.4

Potrebno je financirati integralni monitoring, s katerim se bo lahko na podlagi zbranih podatkov opredelilo ogrožena območja in izbralo ukrepe za sanacijo.

3.5

Za realizacijo pravice sodelovanja javnosti v postopkih odločanja o okoljskih zadevah na podlagi Aarhuške konvencije je potrebno z ustrezno spremembo okoljske zakonodaje omogočiti pravočasno vključevanje javnosti, zagotoviti primerno časovno obdobje za dajanje mnenj in pripomb ter na primeren način upoštevati tako lokalne kot širše interese.

Dr. Franc Lobnik
p r e d s e d n i k